

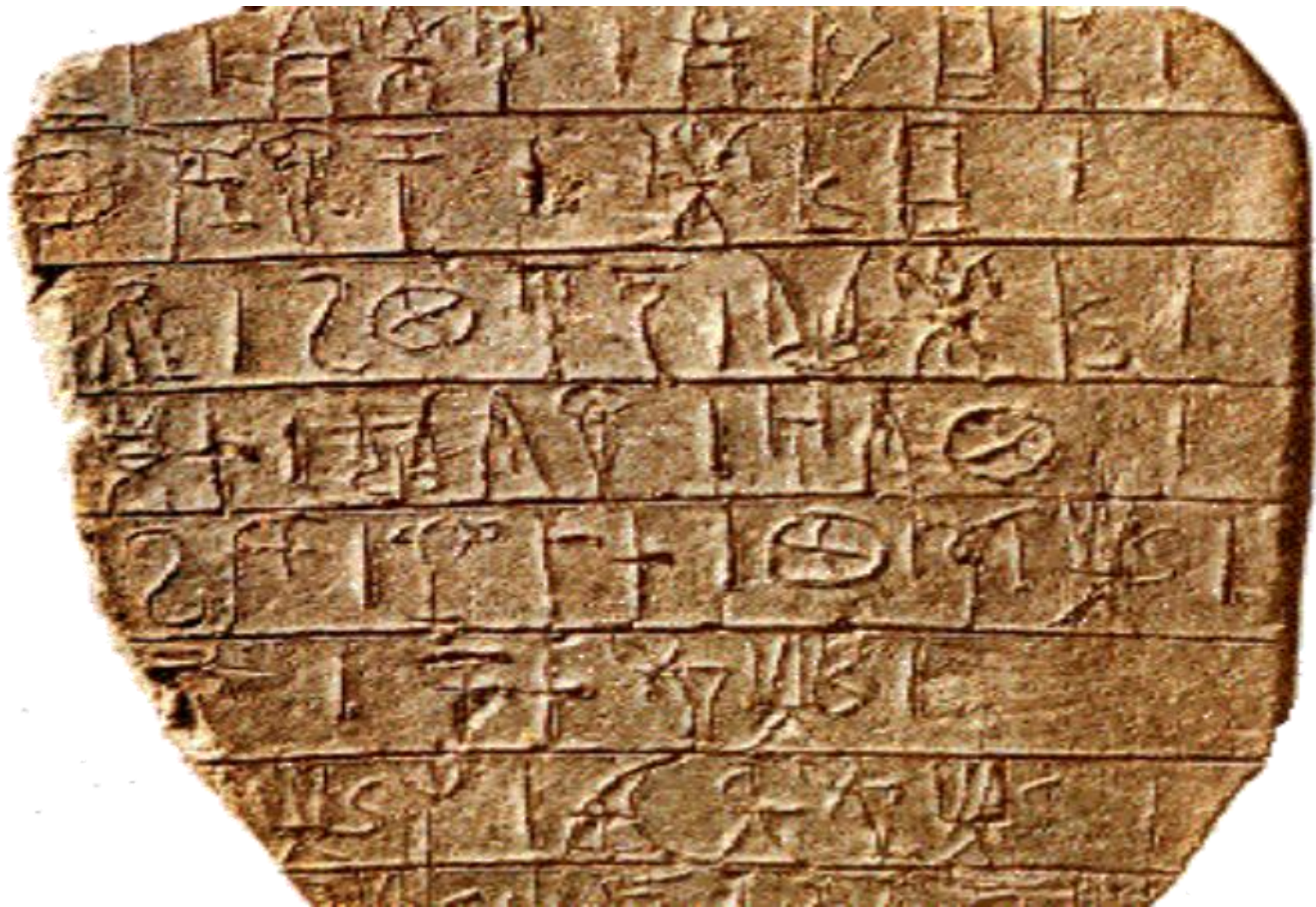
ACTIVITATEA DE CERCETARE DIN BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

Liniarul B și metoda lui Ventris

Adrian Magher

De la greaca veche la greaca arhaică

descifrarea scrierii liniare B

Descrierea temei

În anul 1900, Arthur Evans descoperă pe insula Creta o serie de tablete inscripționate într-o limbă (limbi?) necunoscută. Arheologul britanic, în funcție de asemănările și caracteristicile lor, le împarte în trei categorii:

1. scrierea hieroglifică cretană (2000-1650 î.Hr.);
2. scrierea liniară A (1650-1400 î. Hr.);
3. scrierea liniară B (1450-1200 î. Hr.).

Scrierea din urmă era cea mai numeroasă: aproximativ 4000 de tablete. Majoritatea acestor tablete erau înregistrări administrative, iar cea mai lungă propoziție avea 11 cuvinte!

Preocupat de liniarul B încă din adolescență (A. Robinson, *The man who deciphered linear B*; 22), M. Ventris (1922-1956), reușește să-l descifreze în anul 1952. Numai Champollion mai reușise ceva asemănător. Deși primele dovezi cu scrierea grecească datau încă din sec. VIII î.Hr., totuși se știa aproape nimic despre evoluția ei până în acel moment. Scrierea grecească alfabetică a fost precedată de scrierea grecească silabică - formată din 89 de caractere (J. Chadwick, *The decipherment of linear B*; 43), așa cum a demonstrat-o genialul lingvist Ventris.

Obiective

- Identificarea surselor documentare în colecțiile Bibliotecii Academiei Române;
- Completarea materialului bibliografic existent cu informații bibliografice din diverse tipuri de surse;
- Prezentarea istoriei scrierii liniare B și expunerea articulată a metodei de lucru a lui M. Ventris, cât și a condițiilor de aplicare a acesteia în situații similare;
- Relaționarea Liniarului B cu *Bibliografia românească veche* a lui Bianu & Hodoș.

Identificarea surselor documentare în colecțiile B.A.R.

Chadwick, J.: The mycenaen world,

- M. Ventris & J. Chadwick: *Documents în mycenaean greek*;
- J. Chadwick: *The mycenaen world*;
- H. Schliemann: *Pe urmele lui Homer*;
- Herodot: *Istorii*;
- Homer: *Odyssea*;
- A. Robinson.: *Istoria scrisului*.

Completarea materialului bibliografic existent

- M. Ventris: *Introduction the minoan language*;
- M. Ventris: *Evidence for greek dialect în the mycenaean archives*;
- J. Chadwick: *The decipherment of Linear B*;
- A. Robinson: *The man who deciphered Linear B*;
- A. Kober: *Evidence of inflection în the Chariot tablets from Knossos*;
- M. M. Weissbach: *Jean Francois Champollion and the true story of Egypt*;
- *A very english genius* (video);
- *Linear B decoder Michael Ventris on BBC în 1952* (audio)

Prezentarea istoriei scrierii liniare B

Schliemann (1876) – descopera arta miceniană (1580 – 1100 î. Hr.);
(PELOPONEZ)

Evans (1900) – descopera o serie impresionantă de tăblițe din lut, cea mai mare parte – aprox. 3000, fiind scrierea liniară B; (CRETA) După Evans, scrierea era într-o limbă nouă, diferită de greaca veche: limba minoniană!

Kober (1945) – determină, în urma unui efort extraordinar de fișare a scrierii liniare B, că limba este una flexionară, deci este indo-europeană;

Bennett (1951) – publică tăblițele cu scriere B descoperite la Pilos (PELOPONEZ), prezentând, în urma propriei cercetări , Silabarul liniarului B;

Ventris (1952) – descifrarea liniarului B: scrierea minoniană, așa cum o denumise Evans, era, în fapt, greaca... arhaică!

Expunerea articulată a metodei de lucru a lui M. Ventris

One of The Linear B Grids by Michael Ventris

	vowel 1	vowel 2	vowel 3	vowel 4	vowel 5
pure vowels?	Ⓛ 30.3				Ⓜ 37.2
semi-vowel?				Ⓢ 34.0	Ⓜ 29.4
consonant					
1	Ⓛ 14.8	Ⓢ 32.5	Ⓢ 21.2	Ⓢ 28.1	Ⓢ 18.8
2	Ⓢ 19.6	Ⓢ 17.5			Ⓢ 13.7
3		Ⓢ 9.2		Ⓢ 3.5	Ⓢ 10.0
4	Ⓢ 17.0	Ⓢ 28.6			Ⓢ 0.4
5	Ⓢ 17.7	Ⓢ 10.3		Ⓢ 4.1	Ⓢ 10.2
6	Ⓢ 7.4	Ⓢ 20.5		Ⓢ 14.8	Ⓢ 14.4
7	Ⓢ 4.1	Ⓢ 44.0			
8	Ⓢ 6.1	Ⓢ 6.1		Ⓢ 15.5	Ⓢ 15.2
9		Ⓢ 33.1		Ⓢ 32.5	Ⓢ 1.4
10	Ⓢ 22.2		Ⓢ 38.8	Ⓢ 3.5	Ⓢ 2.2
11	Ⓢ 31.2	Ⓢ 33.8	Ⓢ 34.4	Ⓢ 8.5	Ⓢ 0.7
12	Ⓢ 17.0			Ⓢ 37.7	Ⓢ 24.0
13		Ⓢ 9.4	Ⓢ 14.2		
14	Ⓢ 5.0				
15	Ⓢ 12.6				

MICHAEL VENTRIS

Ⓛ Ⓢ Ⓢ Ⓢ Ⓢ
A - MI - NI - SO

Michael Ventris (1922-1956)

Etapele descifrării

(după Ventris)

- O listă precisă cu semne fonetice;
- Stabilirea faptelor care sunt evidente după cercetarea atentă a documentelor;
- Concluzii obținute în urma analizei detaliate și a deducțiilor logice;
- Să se aloce sunete caracterelor și să se li se găsească sensurile.

Principiul lingvistic a lui Ventris

- Formele/ cuvintele trebuie să fie consistente/ numeroase și explicabile în termeni de comparație lingvistică sau paralele istorice.

Metoda lui Ventris

- Din silabarul lui Bennett, Ventris, aplicând criteriul gradului de frecvență al semnelor și poziția lor ocupată în cuvinte, obține o simplificare a silabarului: din 89 de semne rămâne doar cu 79;
- Trei caractere care apăreau foarte des la începutul cuvintelor au fost determinate drept vocale pure;
- Analizând tablițele, Ventris bănuiește conjuncția 'și';
- Utilizarea silabarului cipriot - o scriere mai recentă decât liniarul B (1100 — 200 î. Hr.);
- În mod iscusit, arhitectul britanic presupune ca în orice scriere administrativă trebuie să apară, repetat, numele marilor orașe - port.
- 'chain reaction': A-mi-ni-so!

Concluzii

După succesul lui Champollion în ceea ce privește descifrarea universului egiptean misterios, plin de bogății materiale și promisiuni spirituale, lingvistica și istoria s-au îmbogățit cu succesul lui Ventris în ceea ce privește descifrarea limbii grecești arhaice.

Noi, europenii, am fost în mod deosebit bucuroși. Grecii, cei pe a căror gândire s-a dezvoltat Europa și cei care au influențat religia creștină, s-au dovedit a fi mult mai vechi.

Dacă o națiune poate da seama de valoarea ei și prin limba scrisă și vorbită, prin capacitatea ei de a exprima gândurile cele mai elevate și sentimentele cele mai profunde, atunci Ventris ne-a dat nouă, europenilor, o limbă veche în totalitatea ei.

Piedicile de ordin mental, de ordin emoțional, de nivel profesional etc. au stat în calea lui Ventris ca niște vămi ale văzduhului: numai cel puternic va fi trecut de ele.

Ca într-o upanishadă, istoria descifrării Liniarului B a fost, mereu, suma totală a răspunsurilor corecte în situații diferite la aceeași întrebare.

Un singur răspuns greșit ar fi putut compromite pentru multe decenii cunoașterea limbii grecești arhaice.

În final, reușita lui Ventris a însemnat și succesul lucrului împreună a specialiștilor. Questionnaire-ul lui Ventris de la mijlocului secolului trecut a rămas în istorie ca un gest intelectual de maximă puritate: nu orgoliul propriu, nu vanitatea au fost cheia descifrării Liniarului B, ci pasiunea sinceră și dezinteresată pentru o problemă cu un grad maxim de dificultate. Nu știm dacă Champollion ar fi rezistat aceluși exercițiu de logică pură pe care l-a desfășurat Michael Ventris în problema Liniarului B: principii, reguli de lucru, fapte, ierarhizări, înlănțuiri, îndoieli cateziene, analize reluate și erori eliminate...!

Începând cu Schliemann, la 1879, apoi Sir Evans la 1900, continuând cu Kober, Bennett, Chadwick, Sandwell, Myers, Wace, Blegen, ca să enumerăm câțiva dintre ei, au ajutat la soluția finală dată de Ventris.

Nu numai lingvistica a fost îmbogațită de descifrarea lui Ventris, ci și istoria: de la prima Olimpiadă, în 776 î.Hr., britanicul a adăugat la istoria greacă mai mult de 500 de ani!